

Zahraniční financování politických stran

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu
na vydání zákona, kterým se mění zákon
č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a
v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a
zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu
České republiky a o změně a doplnění některých
dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů
(sněmovní tisk 735), s právem EU

Informační podklad č. 0735
únor 2020
autor: Jindřiška Syllová

AKTUÁLNÍ VYDÁNÍ:	ŘADA: STANOVISKA
Název: Zahraniční financování politických stran	Typ řady: online
Autor: Syllová, J.	URL: http://www.psp.cz/sqw/ppi.sqw?d=4
Číslo: Stanovisko č. 0735	První vydání řady: říjen 1998
Datum: únor 2020	Frekvence vydání řady: nepravidelná
Klíčová slova: financování politických stran; zahraniční právnícké osoby	Zaměření: stanoviska kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU
	Jazyk: CZ
	Vydavatel: Kancelář Poslanecké sněmovny, Sněmovní 4, 118 26 Praha 1

PARLAMENTNÍ INSTITUT plní úkoly vědeckého, informačního a vzdělávacího střediska pro Poslaneckou sněmovnu, její orgány, poslance a Kancelář Poslanecké sněmovny, pro Senát, jeho orgány, senátory a Kancelář Senátu. Naše činnosti a produkty uvádíme níže.

Oddělení všeobecných studií	STUDIE Srovnávací studie Analytické studie	ODPOVĚDI NA DOTAZ Stručné odpovědi na dotazy členů Parlamentu	VYBRANÁ TÉMATA Studie zpracované k aktuálním problematikám	MONITORING Vybrané hospodářské měnové a sociální ukazatele	MIGRACE Přehled aktualit v oblasti migrace za vybrané období
	PŘEHLED SZBP Společná zahraniční a bezpečnostní politika EU	EUROZÓNA+ Přehled ekonomických událostí v EU	PODKLADY pro zahraničně politická jednání	PŘEDNÁŠKY pro zahraniční delegace, PS, Senát	
Oddělení pro evropské záležitosti	STANOVISKA kompatibility nevládních návrhů zákonů s právem EU	KONZULTACE k předkládaným vládním návrhům zákonů	DOKUMENTY EU Výběr z aktů a dokumentů EU zaslaných PS	ZPRÁVY Aktuální agenda v Bruselu	PODKLADY pro jednání výboru na mezinárodní úrovni
Oddělení komunikace a vzdělávání	INFORMAČNÍ STŘEDISKO Informace o činnosti Poslanecké sněmovny a prohlídky budov	ECPRD Spolupráce s Evropským centrem pro parlamentní výzkum a dokumentaci	PŘEDNÁŠKY pro Poslaneckou sněmovnu, pro školy, veřejnost	INFORMAČNÍ MATERIÁLY o fungování Poslanecké sněmovny, o legislativním procesu	ZÁPISY ze schůzí, seminářů, přednášek, kulatých stolů

Informační podklad ke kompatibilitě návrhu na vydání zákona, kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 247/1995 Sb., o volbách do Parlamentu České republiky a o změně a doplnění některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů (sněmovní tisk 735), s právem EU

Vztah novely k nařízení EU o statusu evropských stran

Právo EU upravuje tematiku politických stran jen ve vztahu k tzv. evropským politickým stranám, tedy ke stranám, které byly založeny a registrovány podle příslušné sekundární normotvorby. Ostatní politické strany, které působí jak v národních státech, tak v EU, se řídí národními předpisy. Dokonce příslušné nařízení zakazuje, aby byly prostředky, poskytnuté EU, převedeny do národních politických stran¹.

Jedná se o nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU, EURATOM) č. 1141/2014 o statusu a financování evropských politických stran a evropských politických nadací, které ve svém čl. 22 výslovně stanoví:

„Článek 22

Zákaz financování

- 1. Bez ohledu na čl. 21 odst. 1 nesmí být financování evropských politických stran ze souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo z jiného zdroje použito pro přímé ani nepřímé financování jiných politických stran, a zejména ne vnitrostátních stran či kandidátů. **Tyto vnitrostátní politické strany a kandidáti se i nadále řídí vnitrostátními předpisy.***
- 2. Financování evropských politických nadací ze souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo z jiného zdroje nesmí být použito na jiné účely než na financování jejich úkolů uvedených v čl. 2 bodu 4 a na výdaje, které jsou přímo spojené s cíli vytyčenými v jejich stanovách v souladu s článkem 5. Zejména nesmí být použito na přímé ani nepřímé financování voleb, politických stran nebo kandidátů či jiných nadací.*
- 3. Financování evropských politických stran a evropských politických nadací ze souhrnného rozpočtu Evropské unie nebo z jiného zdroje nesmí být použito k financování kampaní k referendům.“*

Stanovisko PI ke slučitelnosti s právem EU

Z výše uvedeného vyplývá, že EU žádným způsobem neupravuje financování národních stran.

Na národní právní úpravu je možno pouze vztáhnout ustanovení Listiny EU, které se politickými stranami zabývá z hlediska základních práv. Zde se stanoví v čl. 12 ohledně práva sdružovacího, že „na výkon těchto práv nemohou být uvalena žádná omezení kromě těch, která stanoví zákon a jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu národní bezpečnosti, veřejné bezpečnosti, předcházení nepokojům a zločinnosti, ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“ Výklad, který se na tento článek uplatňuje, je výklad k čl. 12 Evropské úmluvy o lidských právech, i když znění obou článků v katalogích je částečně rozdílné.

Dosavadní judikatura Evropského soudu pro lidská práva (dále jen ESLP) v podstatě nazakazuje národní zákaz zahraničního financování politických stran. Vychází se ze zásady, že politická práva obecně mohou být omezena na občany příslušného státu jako nositele suverenity, což má souvislost s odůvodněním zákazu financování výkonu politických práv ze zahraničí. ESLP v případě

¹ Nařízení bylo provedeno zákonem č. 246/2017 Sb., zákon o evropských politických stranách a evropských politických nadacích a o změně některých zákonů.

Parti nationaliste basque – Organisation régionale² dochází k tomu, že zákaz financování stran cizími **státy** je plně v souladu s čl. 11 EÚLP, neboť jde o nezbytné opatření pro zachování státní suverenity. ESLP nebyl až tak přesvědčen, že by absence zákazu financování zahraničními **politickými stranami** mohla podlomit suverenitu státu. Nakonec soud v případě přihlédl k tomu, že mezi smluvními stranami úmluvy není v otázce financování politických stran ze zahraničí shoda, a proto tento zákaz spadá do reziduálního prostoru pro uvážení národními státy.³ Jinými slovy řečeno, každý členský stát Rady Evropy může financování politických stran v tomto směru regulovat podle sebe.

Nicméně je třeba si uvědomit, že zákaz financování zahraničními právníky osobami je možno velmi snadno obejít. Za účinnější k dosažení transparentnosti financování je považován francouzský systém⁴, který zakazuje financování politických stran ze strany soukromých právníků zcela.

Závěr:

Navržená úprava je slučitelná s právem EU a odpovídá výkladu příslušných ustanovení Listiny EU a Evropské úmluvy o ochraně lidských práv.

Tento informační podklad je zpracován k uvedenému číslu sněmovního tisku a nereflektuje eventuální pozdější pozměňovací návrhy.

Materiál byl Parlamentním institutem zpracován na základě usnesení organizačního výboru Poslanecké sněmovny č. 168, II. volební období.

² Rozsudek ESLP, 7. 6. 2007, č. 71251/01

³ Kmec, J. a další, Evropská úmluva o lidských právech. Komentář. Praha: C. H. Beck 2012, str. 1163.

⁴ Komparace k dosažení zde: https://www.transparency.cz/wp-content/uploads/financovani_politickych_stran_-_analiza_eps_tic_a_sou.pdf